

MAGYAR KURIR

Bécsből, Kedden, Augustus' 14-dikén 1821.

Oláh Ország.

Herczeg Ypsilanti Sándor illy Proklamáziót intézett a' vezérlése alatt volt sergekhez az utolsó szerencsétlen csatázás után, melyről annak idejében irtunk volt: —

„Katonák! — de nem! — nem mocsokolom meg ezen Szent, ezen becsületes nevezetet, az által, hogy azt személyetekre ruházam — Gyáva nép-csoportok! A' ti árulásaitok a' ti spionkodásaitok engem' arra kényszerítenek, hogy benneteket elbocsássalak. Ezen túl minden öszszecsatolódás' kötele ketté van köztem és köztek vágattatva. Mélyen benyomattatva fogom szívemben hordozni azt, hogy vezérlőtök voltam! Esküvésteket megszegtetek, Istentekkel 's hazátokkal együtt engemet is azon szempillantatban árultatok el, melyben vagy győzedelmeskedni vagy dicsőségesen meghalni reménlettem vala. Elbocsátlak tehát benneteket! Siessetek a' Törökökhöz, a' ti, hozzátok egyedül méltó gondolkozású barátaitokhoz! Bujjatok ki az erdőkből, jöjjetek le a' hegyekről, a' ti gyávaságtok' menedékhelyeiről, 's a' Törökökhöz futván csókoljátok kezeiket, a' mellyekről Religiónknak az emberiséggel ellenkező módon meggyilkoltatott fejjeinek, Pátriárkháinknak, Püspökeinknek, 's számtalan más ártatlan atyátokfiainak szent vére lecsepeg! Igen is, siessetek hozzájok futni, 's vásároljátok meg szolgálótokat életeteknek letétele által, 's feleségeitek' és gyermekeitek' becsületének feláldozásával. —

„Ti pedig, a' Szent Seregbéli valóságos Hellénusoknak boldogult lelkéik! a' kik árulás miatt, mint hazátok' boldogságáért való áldozatok, úgy hullottatok el, fogadjátok el tüllem hazátokfiainak köszönetét. Még csak kevés idő fog eltelni addig, míg a' ti neveiteknek örökkévalóvá tétetődése végett oszlop fog emeltetni. Lángoló vonásokkal vagynak mind azoknak a' barátainak neveik szívembe bemettzelve, a' kik'erántam egész végig hűséget 's egyenes indúlatot bizonyítottak. Lelkemnek egyedülvaló élesztő itala mindenkor a' reájok való megemlékezés fog lenni. Kaminár Sávát pedig, 's eme Szökevényeket 's a' közönséges megszállásnak 's a' zászló mellől való elpártolásnak Okozójit, Duca Constantinót, Basilio Barlát, a' Fanárbéli Manó s Györgyöt, ugyancsak a' Fanárbéli Szózó Gergelyt, 's a' semmirekellő Skuffó Miklóst, által adom az emberek' gyűlölésének, a' törvények' boszszúállásának, 's tulajdon hazájokfijai' átkának. —

„Caravia Basiliust is megfosztom, engedetlenségiért 's illetlen magavi-seletiért, azon rángtól, mellyel ő az én fegyveres társaim közt birt. —

„Költ Rimnikben, 1821-dikben Jun. 8-dik napján. —“

„Ypsilanti Sándor.

Nagy Britannia.

A' koronázási ebédkezésre megfőztek,

megsütöttek, 's elköltöttek, Julius' 19-dikén 7442 font marhabust, 7138 font borjúbust, 20,474 font berbécusbust, 7 bárányczimert, 25 bárányczombot, 160 báránymejlikrát, 389 ökörlábot, 400 borjúlábot, 250 font vadhús-szalonnát, 160 ludat, 720 kappant, 2130 tyukot, 1730 font háziszalonnát, egyéb 550 font zsiradékot, 912 font vaját, 8400 tojást. A' Confekek és egyéb süteményekbe kívántató holmik nincsenek iceszámlálva — (Igy bájosan lehet igaz, hogy ezen asztaloknál csak hideg eledelék találtattak volna.) — A' nagy meleg miatt sok fő rászoronyások elájultak a' szalában; így járt a' többek közt Esterházy Herczegné is, az Austriai Nagykövetné.

Portugallia és Brasilia.

A' mi pontos tudósításaink, így szoll Londonban a' Ministeri Kurir, mellyeket Portugalliából a' dolgok' állapotjának változásairól vettünk, nagyon méltók a' valódi figyelmességgel való megfontoltatásra. Azon revolúziós Tisztviselői Karnak, melyet ott a' Cortesek' nevezetével illetnek, minden titkolódás nélkül való intézetei olyanok, 's a' Királynak féltelmes engedelmissége, olly dolgok, hogy valóban ahöz kell készeknek tartani magunkat, hogy valóban meg kellett érnünk, hogy ezen Fejedelemtől az ő Felséges rangja eránt taxozó közönséges tisztelet-tételi bizonyosságok is meg fognak tagadtatni, a' melly a' respublikai durvaság barátjainak nagy mértékben kedves dolog lehet. Nem kevesebb mértékben kedvetlenek az emborság barátjainak azon tudósítások is, a' mellyeket Spanyol Országból veszünk. Hetedik Ferninandus félbeszakadás nélkül küszködik még most is azon faktzió ellen, melly ötöt a' Királyi Hatalomnak már felé-

től megfosztotta, 's az ellenkezői minden öszszecsapás' alkalmosságával többtöbb nyერességgel térnek vissza a' centából. Mind ezeknek kimenetele sokkal nyilvánosabban fekszik szemünk előtt, hogysen megcsalhatnók magunkat eránta.

A' Brasiliában Rio-de-Janeiróban a' Királynak onnét lett eltávozása előtt előfordúlt lármás történetekről illy környülálasos tudósításokat közlenek az Ujságvelemek, olly megjegyzéssel, hogy talám ezen történetek is siettették az ő Felsége onnét lett elevezését: —

„A' Rio-de-Janeirói Kommandáns azal vádoltatván, hogy a' katona sergek által valamelly Politikai változást akarna kieszközteni, 's e' végre a' katonaságot a' következő Nagyhéti inneplések' alkalmosságával Connel nevé Generálmajornak halotttiszteleti színe alatt öszszegyűteni akarná: erre nézve a' Kommandirozó Generális az eránta támodott gyamútnak eltávozathatása végett, ezen innepi pompák tartatását tovább halasztotta. A' következő napon azt hírlétek el a' roz indulatú emberek, hogy a' fegyveres sergek között nem uralkodnék jó gondolkodás a' Királyra 's a' köz ügyre nézve; a' Generális tehát, hogy az efféle mesterkedésekből következő minden féle rosszaknak elejét vehesse, a' tiszteket a' Szent János' templomába mind öszszehívatta, 's mirekutánna ott előttök kihirdette, 's kinyilatkoztatva volna, hogy mind azok, kik a' Constítúzió által elejikkbe szabotott útról eltérnek, kötelességeikkel ellenkező úton indúlnak-el, azt kívánta tőlök, hogy a' következő esküvést tegyék-le, 's ezt legelőbb is maga letette: „Mi esküszünk 's legszentebb katonai szavunk által megigérjük, „hogy Fejedelmünk eránt szeretettel és

„engedelmességgel, 's nemzeti Képviselő-
 „lőink eránt bizakodással viseltetünk.“ —
 Ezen egész napon, úgymint Aprilis' 20-
 dikán, semmi egyéb katonai parancsolatot
 nem adott ki a' Kommandáns, csak azt úji-
 totta meg, a' mellyet még Márczius' 19-
 dikén adott volt ki, 's a' melynek a' volt
 foglalata, hogy a' katonák az estvéli dob-
 szó után szállásaikról ki ne menyenek,
 's srazsa csoportjaikat, a' közönséges cse-
 nességnek fenntartatása végett kettőztes-
 sék. Azonközben a' Válosztó emberek a'
 Képviselőknek hívásoltására ugyan ezen
 napon a' Kereskedők piaczára kigyüle-
 keztek. A' rend' barátjai csendességgel
 várták az ő munkájok' resultatumát, míg
 azalatt a' közönséges ügy' ellenségei erő-
 szakos és hebehurgya eszközöket főztek
 elméjekben; lázszató beszédek 's dohogó
 kiáltozás foglalták el a' csendesség' és hi-
 deg vérőség' helyét. A' szabadság' oltal-
 mazó bástyájin a' fejtelenség' lázszató
 szava foglalt helyet. A' Válosztók' gyü-
 lése még azon este két embert küldött,
 a' néptől ösztönöztetvén, a' Generális' szál-
 lására, azt kérdeztetvén, hogy a' fegy-
 veres sereg' 's megnevezve a' 11-dik Ba-
 talion mi célzással állittattak ki fegyvere-
 sen — a' melly kérdésre a' szolgálaton
 lévő Adjutáns, a' Generális nem lévén
 szállásán, olly feleletet adott: hogy ezen
 dologról semmit se' tud, ez eránt semmi
 parancsolatok kiadva nincsenek, és hogy
 ő maga haladék nélkül a' dolognak meg-
 vizsgálására fog menni. A' Követek addig
 a' Generális' szállásán maradván, az Ad-
 jutáns olly váloszszal érkezett vissza hoz-
 zájok, hogy a' nevezett Batalion még csak
 felkészülve sincsen. Az alatt a' második
 Követség is megérkezett vala a' Válosztó
 gyűléstől, 's már ekkor a' Kommandáns
 is szállásán lévén, ez azonnal a' gyűlésbe
 vette útját, a' hol Duprat Lajos nevű

polgár ötet megszollitván azt kérdezte a'
 nép' nevében nagyon megbántó sza-
 vakkal tölle, hogy hát micsoda rendelése-
 ket adott ezen napra nézve a' katonák' ele-
 jébe? A' Generális, a' ki csak a' közönség'
 javát forgatta szeméi előtt, szokott meg-
 határozással felelt a' kérdezősködő ember-
 nek, a' mellyel a' nép meg nem eléged-
 vén, azt kívánta tölle, hogy azonnal küld-
 jön olly parancsolatot a' kikötőhelynek
 minden bástyakommandánsaihoz, hogy
 semmi féle, sem honnyi sem idegen, és
 sem kereskedő sem hadi hajóknak meg ne
 engedjék a' tengerre való kivevezést. Ezt
 a' Generális nem tellyesítvén, azt kíván-
 ta, hogy adják írásban erőszakos kíván-
 ságoknak minémüségét, hogy azt, mint
 ezen erőszakoskodásnak bizonyosságát a'
 Királyhoz küldhesse, kinek ő, mint Gene-
 rális, csak egyedül tartozik engedelmes-
 kedni. —

„Azután a' lázszatók' ingerlésére egy
 olly esküvésnek készítéséhez fogott a' Vá-
 losztók' gyűlése, a' melynek ereje szerint
 arra kellett volna elkötelezni magát a'
 Királynak, hogy addig, míg a' Cortesek Lis-
 bonában a' Constitútziót megkésztienék,
 elfogadja a' Spanyol Constitútziót
 — 's azonnal egy Deputatzió is nevezte-
 tett ki, hogy ezen esküvést még ezen este
 a' Királyhoz vigye. A' Király még ezen
 este illy Végzést adott ki ezen eskü-
 véstre nézve: —“

„Meggondolván azon esküvésnek fog-
 „lalatját, mellyet a' Rio-de-Janeirói Dis-
 „triktusbéli Válosztó emberek' gyűlése, a'
 „népnek sürgetésére nézve, a' Spanyol
 „Constitútzió eránt letett, 's a' melly né-
 „kem is előmbe tétetett olly kívánsággal,
 „hogy az, ezen Dekretumnak kiadattatásá-
 „tól fogva a' Lisbonai Cortesek által készit-
 „tendő Constitútziónak megkésztüléséig, a'
 „melyre tudniillik mi már egész Udva-

„runkal együtt megesküdtünk, nállunk is „a Spanyol Constitútzio követessék: jó „nak találok megparancsolni, hogy ezen „Constitútzio mátol fogvást Brasiliában is „egy betüig megtartattassék és követessék, „mind addig, valameddig a Lisbonában „lévő Cortesi gyülés által tanácskozás alá „vétetődött Constitútzio tellyes tökéletes- „ségre nem vitettetik“

„A Királynak ezen nagy engedése- ge se' csendesítette-le a' felhevült indúla- tokat; a' választás' munkája nagy rendet- lenséggel folytatott; melyre nézve a' Kommandáns a' gyülésbe ismét vissza menvén, annak Elölülőjét magához szol- lította, s' jóvalta néki a' Király' nevében, hogy az indulatok' nagy felhevülését te- kintvén, s' hogy a' nagyobb elvetemedé- seket meg lehessen előzni, jó leszen az ülést más napra által tenni. Erre a' nép azt kezdte kiáltozni, hogy ő bizounyal tudja, hogy a' 15-dik Batalion felfegyver- kezve a' Rostio' piaczn áll, melyre a' Ge- nerális úgy felelt, hogy ő ebből semmit se' tud, de el-megy' oda, hogy tulajdon szemeivel meglássa miben légyen a' dolog, s' hogy a' Király' további rendeléseit meg- hallja. A' Király' rendelései, mellyeket ekkor a' Generálisnak elejébe adott, annyiban állottak: Hogy maga mellé fegyveres erőt vévén, s' azon piacon, hol a' Vá- losztó emberek öszszegyülekezve vagynak, megjelenvén, ezeknek adja tudokra, hogy az ő gyülések bezárattatott, és hogy ő a' támodásnak minden fejeit s' a' katonák közzül azokat, kik az elejekbe adatott pa- rancsolattal nem gondolván ezen gyülés- ben megjelentek, elfogatja. —

„Minekutánna a' Generális ezen nyi- lathoztatás után a' katonákat két piaczkon sorba állította volna, olly hír érkezett hoz- zá, hogy a' Gyülést ugyan a' Válosztó Emberek elbontották, hanem a' szálában

csakugyan emberek maradtak: melyre néz- ve a' 8-dik Vadász Bataliont maga mellé vette-s az uczát, hogy senki el-ne szalad- hasson, strázsa csoportokkal megrakta. Azon- ban történvén, hogy egy Vadász, ki a' piaczrarúgó ucza' végén strázsaált, néhány emberek által, kik a' piacon állongottak, hegyes török által megölettetett, ennek pajtásai azt, ki a' gyilkosságot elkövette, de parancsolat nélkül, megtámodták s' meg- ölték, a' melly közben egy pistolylövés is esett, de szerencsére semmi sérelmet nem okozott. A' Batalion azonközben pa- rancsolatot kapván az eltávozásra, meg- indult, hanem éppen akkor a' katonák egy Válosztó polgárt megszemlélvén s' lát- ván, hogy a' szála' ajtaját bezárja, s' már most őket a' tisztjeik se' tartóztathatván, tüzet adtak, s' valami 40 lövést tettek, s' kardjaikkal is sok embert megsebesítettek. Hogy ezen egész lárma előrevaló célzás- sal és elintézéssel történt, ki tettzik azon kérelemből, mellyel a' Spanyol Constitú- tzio a' Királytól kívántatott, valamint szin- tén abból is, hogy a' szélyvel futott embe- rek sok fegyvert hagytak hátra magok után, mellyeket a' katonaság az ő elfutás- sok után öszszeszedett. —

Ezen történet után egy újabb Dekre- tomot adott-ki a' Király, s' ebben egyene- sen megmásolta azt, a' mit feljebb felho- zott Dekretumban a' Spanyol Constitútzióna nézve kiadott volt. Ezen újabb Dekretum- nak, a' melly Aprilis' 21 - dikén reggel és délben közönségesen felolvastatott, e' volt a' foglalata: „Minthogy nékem tegnap e- „zen Egyház' Válosztó gyülésének Depu- „tatziója egy kérelmet adott előmbé, a' „melyről a' mondatott, hogy a' néptől jö- „ne, s' a' melyben az erőssítetett, hogy „az én' és a' nép' jovunk kívánná, azt, „hogy az én Brasiliai Országomban a' Spa- „nyol Constitútzio uralkodjék, nékem tet-

„tzett vala meghatározni, hogy ezen Con-
 „stitúció vétetődjék-be addig, míg ide az
 „a' Constitúció megérkezhetne, mellyet
 „az én nagyon nemes és hűséges váro-
 „somban Lisboában a' Cortesek készíteni
 „fognak; hanem minthogy ma úgy esett
 „értésemre, hogy az előmbe adatott kíván-
 „ság csak azon rossz indulatú emberek mun-
 „kája volna; a' kik csak fejtelenséget ohaj-
 „tanak; és minthogy más felől azt is lá-
 „tom, hogy az én népem azon esküvéshez
 „hűséges marad, mellyet én és ő, Febr.
 „26-ik napján a' Roscio piaczaú letettünk,
 „a' mellyért is én ő hozzá nagyon hálada-
 „tos vagyok: mind ezekre nékem minde-
 „neket, a' mik tegnap tisztiképpen történ-
 „tek, ma, semmitéroknek nyilatkoztatni
 „tettük; s kinyilatkoztatom, hogy a' Pro-
 „visoriai Országlószerék, a' melly itt, a' Por-
 „tugalliai Constitúciónak megérkezéséig
 „fenn fog állani, a' leszen, mellyet én a-
 „zon Dekretomban kifejeztem, a' melynek
 „mai napon lejendő kihirdettetését meg-
 „parancsoltam, s a' melynek végrehajta-
 „tását, a' Portugalliai Constitúciónak meg-
 „érkezéséig, a' fiamra, a' Koronaörökös
 „Princzre bízam.“

Itt következik továbbá ezen környül-
 állásos tudósításban a' Királynak azon De-
 kretoma, 5 cikkellyekben, melly által az
 Országlást Brasiliában Provisoriai módon
 „a' Koronaörökösre, s ennek halála tör-
 „ténvén, a' Koronaörökösre bízta (*), s
 mind ezek után illy sorokon végződik a'
 tudósítás: — „Eddig terjednek azon tu-
 dósítások, mellyeket Lisboában és An-
 gliában a' Rio-de-Janeirói történetekről
 vettek — de nagyon elfogódott szívvel s
 nem minden félelem nélkül várták az újabb
 s több szerencsétlenségekkel viselős törté-
 netekről szollható leveleket is, ezen, részint
 a' Királynak eljövetele részint a' világ két
 felgollyobisain uralkodó revolúziós moza-

gások miatt illy nagyon felérzékenyült fő
 városból, s Brasiliának egyéb részeiről is.“
 Török Birodalom.

A' Konstanczinápolyból Jul. 25-dikén
 indult tudósítások szerént úgy tartatják a'
 Moldvai és Oláh Országi revolúzió, mint
 ha egészen elvégződött volna: hanem
 Candia szigetén fordultak ismét nagyon
 fontos támadások elé. — A' Török hajós sereg
 Julius 13-dikán a' Dardanellákat ismét el-
 hagyván, evezését Sámoss felé vette, mely-
 nek lakosai a' Shala-nuovabéliekkel egyet-
 értőleg, kifüggesztették a' revolúziós zász-
 lókat. Kivezése után a' Chiosi öklökben
 látták ezen hajós sereget. — A' Moréai fél-
 szigeten most is előbbeni állapotjukban
 vagnak a' revolúziós-környülállások. —
 Konstanczinápolyban azolta, hogy a' Császár
 egy megintő Fermant (**) adott ki,
 folytában meglehetősen csendesség uralkodik.
 Az idegen Udvaroknak itt lévő Követeik
 naponként Conferenciákat tartanak a'
 Reis-Effendivel — s Julius 17-dikétől fog-
 va, midőn Odessából egy postahajó meg-
 érkezett, az Orosz Követség s a' Diván
 között is gyakori összejutések esnek,
 mellyeknek resultatamát nagy hívatással
 várja a' nép.

Spanyol Ország.

Az Országlószerék minden Politikai vagy
 Polgári Kormányozókhoz parancsolatot
 küldött, hogy a' Világlukká tétetett Barát-
 klastromokat, Univerzitatékká, Collegiu-
 mokká, Oskolákká, s egyéb jó tételi in-
 tétetékke tegyék. — Egy kisded könyv,
 melly mostanilag jött világ eléjébe, nagyon
 meglepte az Olvasók figyelmét, azért a'
 többek közt, hogy azt jóvalja az író a'
 Portugallusoknak, hogy mindent ellenke-
 zőleg tegyenek azzak, a' mit a' Spanyolok
 tesznek. A' könyv czime czi: „A' Por-
 tugallusokhoz intéztetett ta-
 nácsítások.“

BEREGHI INNEP.

Mim történhetett az, hogy Ungvár Vármegyei Fő-Ispán, Szent-István Rendebeli Keresztes Vitéz, Cs. Kir. Kamarás Méltós. Nagy-Lónyai 's Vásáros-Neményi LÓNYAI GÁBOR Úrnak Ő Nagyságának Beregh Vármegyei Administratorságába való belépését, melly Beregszázon ezen eszt. Május' 23dikán a' legnagyobb pompával ment véghez, Újságleveleink által a' Hazával senki nem közlőtte, alig tudnánk érteni, ha azt nem gondolhatnánk, hogy a' Vendégek ezt a' Beregiektől reménylették, a' Bereghiek pedig szerénységből a' Vendégeknek hagyták. Amazoknak reménységeket igazságosnak, ezeknek szerénységeket szépnek is valljuk: de megtörténvén a' csorba, 's mind azoknak rövidségekkel, a' kik ezen fényes innepnek tanúji nem lehettek; annál illőbbnek látjuk elhíresztelni, mivel ez nekünk alkalmatosságot ad figyelmesebbé tenni a' távollakókat is azon Beszédekre, mellyek nyomtatásban a' Pataki Ref. Collégium' Typographiájában 23 lapon negyedrében kiadattak. Azokat, mint haladásunknak csalhatatlan jelét, nem lehet álmélkodó örömmel nélkül olvasni.

Az első hat lapon áll az a' Deák Beszéd, mellyel Beregh Fő Esperes Fő-Tisztjel. Laurencsik Kereszthely Úr a' Fő-Ispáni Helytartót a' Megye' Kiküldöttjeivel a' határon elfogadta. Második az, mellyel a' Megye' második Al-Ispánja Mélt. Báro Prényi Zsigmond Úr a' Gyűlést az Innep' napján felnyitotta, magyar nyelven, mint mind azok a' mellyek azt követik. Harmadik a' Fő-Notárius Tek. Komlósy László Úré, a' megnevezett Báro Al-Ispán Úrhoz, ki ezen Megyét három eszt.

olta Fő-Ispáni Helytartó 's Első Al-Ispán nélkül kormányozta. Az Országszerte ismeretes nagy férjfiu itt teljes mértékben vette nagy érdemeinek legszebb jutalmát, 's a' Thraeybulus' két olajágból font koszorúja lelkesen van előhozva; boldog a' ki így dicsértethetik 's illy férjfiutól dicsértetik! Negyedik Beszéd az, mellyel a' Fő-Ispán, a' maga Helytartói székébe ülven, a' Megye' kormányát átvette. Ötödik a' Fő-Notáriusé, 's hatodik az Al-Ispáné, amaz 6, ez 5 lapra, mellyek nekik olajkoszorúkat érdemlettek. Az elsőből közöljük e' sorokat, tudván, hogy ezek a' lelkes Olvasóknál kedvesebbek lesznek, mint ha az innep' fényességét festenénk.

„Az igazán a' boldog tartomány, és az a' szerencsés nép, melly a' maga fő kormányozójának béhelyheztetését 's hivatala' elkezdését víg kiáltások közt fogadhatja. Akkor midőn ennek örül, és addig, míg így örül, a' maga polgári lételenek is örül.“

„Nagyságod örökösíti nagy nemzettségében azon fényt, mellyel az hajdan is ragyogott. Hetedik Nagyságod abban, a' ki Fő-Ispáni székben ül. Már a' XII. és XIII. századokban Lónyai Jónás, Vincze, Kozma, Fő-Ispánok voltak. Pál Zemplényi Fő-Ispán követte őket. Albert Fő-Ispáni méltósága mellett, Karán-Sebesi Bán is volt; de legközelebb Zsigmond, hível Nsgod a' dicsőség és érdem mezején egyarányú lépésekkel fut. Az elsőben Krasznanának, mint Nsgod Ungnak, majd ismét Bereghnek, a' maga honjának lett Fő-Ispánja; 's ez a' Zsigmond volt az a' ki Ország' Nádor-Ispánjának is candidáltatott. Nem említem Lónyai Jánost, Pétert, Istvánt, Kállói, Tokaji, Dévai Ezeredes Kapitányokat; Daróczi Ferencz Camerae-Prae-

sesnek és Bereghi Fő-Ispánnak valamint birtokaira, úgy fő rendű hivatalaira nézve is Nsgod méltó Unokája.“ (Mi ide tesszük, hogy Lónyai, talán András, Várad-i Püspök volt, és hogy a' Lónyai háznak egygyik leánya, Anna, Kemény János Erdélyi Fejedelemnek hitvese vala.)

Az új Kormányozó, 's a' lelkes Al-Ispán 's lelkes Fő-Notárius Beszédeiből mind kiírni, a' mi a' kiírást érdemlené, tiltja a' hely. Nekünk elég, gondosabb Gyűjtőinket figyelemre ébreszthetni, hogy ezen szép Beszédeket szerezzék-meg, 's tegyék félre Maradékjaiknak. Boldog Megye, mellynek Tisztviselőji lelkeiket tudományok által nemesítik, 's ez által is a' Nemzeti Culturát emelik!

Erdélyből N. Enyedről Jul. 25-dikén 1821.

A' szép tettek mentől ritkábbak, serkentéstül a' köz esmértetésre annál érdemesebbek. A' tudományok előmozdítását eszközölni; a' földmivelő szegény alattvalókon könnyíteni; a' kitétetett idegen ártatlant, mint tulajdont, úgy venni gondviselés alá, nemes érzésű lelkeknek szép művei.

Illyen szép tettek levének nyilvánosságok e' folyó 1821-dik esztendő Sz. Jakab hava 13-dikán, T. N. A. Fejér Vármegyében Koslárd nevű helységben egy estamentum felbontásával. Ott e' folyó esztendő Boldog Aszszony Hava 30-dik apján, a' köz jó eránt buzgó emberiség késszel tellyes b. e. M. Cseszvei Méltóságos Miske József Ur hirtelen elhagyta halandóságát: de a' földön is halhatatlanságot nyert, szép lelkü Özvegye Méltóságos Fronius Károlina egygyezésével is egerősített, utolsó rendelése. A' midőn

1) A' N. Enyeden virágzó Ref. Ne-es Collegiumnak 10,000 az az tíz ezer

német forintokból álló tőke-pénz adattott által olly intézettel, hogy annak Fő Méltóságú és Tiseteletes előljárói, azzal a' szükségos könyveknek bővítésére, a' hasznos munkáknak kinyomtatására, mentől előbb egy könyvnyomtató művhelyt állítsanak fel; interesséből a' tőke pénznek minden esztendőben, ugyan az említett Fő Oskolában négy szegényebb sorsú nemes ifjak, a' kik erkölcsei szép tulajdonságaikkal tanulásbeli előmenetelekkel magokat mások felett megkülömböztetik, segítessenek-fel, és a' nagy lelkü jóltévő emlékezete fenn-tartására, a' tudományok elősegillése a' jó igyekezetűeknek serkentésével így köttessék öszve.

2) Számos szolgáló alattvalóinak, Nemes A. Fejér és Hunyad Vármegyékben, könnyítésére az végső rendelése, hogy az 12,000 az az tizenkét ezer forintokra telő, buza, törökbuza és pénzbeli segedelmeknek, ~~mellyekkel nem csak a' szomorú emlékezetü 1816-dik és 1817-dik esztendőkhben az éhel-halástól megmentődtek,~~ hanem megkülömböztetöleg sorsok egyébként is hordozhatóvá lett, vissza fizetésire ne kényszeríttessenek, egészszen nékik ajándékoztassanak, az emberi szeretetről bizonyító ezen rendelést a' nemes érzésű Méltóságos Özvegy is örömmel elfogadta, 's gyönyörüségét érzi végrehajtásában.

3) Gyermekeetlenek lévén a' N. Méltóságos Ur, és élethen lévő kegyes Özvegye, mint egy három hónapos ártatlan idegen tsetsemös leánykát, a' kit a' mult esztendő Virág Vasárnap estvéjén az udvár kapujához letéve, egy kosárba helyeztetve, szépen bépúlákva, találtak a' tselédek, a' bójelentésre egész örömmel magokhoz hévitették, a' gondviseléstől nékik rendelt gyermekhez anyai és anyai kötelességet vettek magokra, dajkát fogad-

tak, megkereszteltették, 's mint sajátjokat úgy ápolgatták; a' talált szerencsétlen, szerentséssé lett. Számára utolsó rendelkezésében a' keresztény felebarát, szerzeményeiből 12,000, az az tizen két ezer summa pénzt, fekvő jószágot, hagyott. A' gyermeket anyai indulattal szerető Méltóságos Özvegy, azokat, a' talált leányka' boldogíttására, nem tsak megtartani, hanem szaporíttani, ötet jól nevelni, 's ha Isten engedi annak idejében tisztességesen férjnek adni, magát kötelezte.

Áldott légyen emlékezete b. e. M. Cseszvei Méltóságos Miske Jó sef Urnak! Ellyen az árvát nevelő Méltóságos Özvegy! a' megholttól tanuljanak élni: az élőtől a' boldogság igaz útján járni. Méltóképpen magasztalni ezen magokban szelid fényű intézeteket nem tudom. A' pislogó métseske mit is tehet, a' rogyogó napsfény emelésére. Azok, a' kik jóltévő következéseit érzik, és érezni fogják, méltóképpen meghálálják.

Elegyes Dolgok.

Alig végeztük-be a' fenn eléfordult tudósításokat 's már kaptunk valami újabbat is a' Rio-de-Janeirói történetekről, a' melly szerint, fájdalom! a' feljebb leírt lárma sokkal véresebb és veszedelmesebb volt, mint elgondoltott. Ezen újabb tudósítással Máj. 23-dikán indult meg a' postahajó, 's ennek az a' foglalata: — „Itt (Rio-de-Janeiróban) April. 22-dikére virradó éjjel szörnyű dolog történt. A' Kereskedők a' Borsén lévén 's holmi politikai dolgokról tanácskozáván, nagyon heves vetekedések után meghatározottatott, hogy addig, míg a' Lisbonában munka alatt lévő Constitú-

zió megkészlülhetne, proklamálják a' Spanyol Constitúziót. Éjjel tájban 4 Deputátusok a' Királyhoz menvén ezen határozással, ezt ő Fige, mint feljebb megíratott, megerősítette 's Dekretumot is hirdettetett-ki felölle: hanem Don Pedro (a' Koronaörökös) a' dologban tellyességgel meg nem akart egyezni, kinyilatkoztatván, hogy a' Lisbonai Constitúciónak megérkezése előtt semmi több újítást nem kell tenni, 's annyira megboszsanzankodott a' történt lépésekért, hogy maga a' Kastély' kaszárnájába menvén, a' Vadászoknak parancsolatot adott, hogy S. Christovaóhól a' városba mennyenek-be. A' katonák ezen parancsolatnak engedelmes edtek: és reggeli 3 óra tájban, éppen Husvétvasárnapra virradólag a' Praya-dos-Mineiros nevű piacra rohanyán, a' Börsének éppen a' kapujára egész tüzet adtak, 's azután oda, kardot rántván, berontottak, 's valami 40 embert megöltek 's valami 300-zat megsebesítettek. Sokak a' tengerbe ugordván oda veszték; a' hábak közül 12 holt testet huztak-ki. Minekutánna mindenek elvégződtek, így szoll a' tudósító, én is megjelentem a' Börsén; irtóztató dolgot láttak szemeim; a' holt testeket ugyan már eltakarították volt onnét, hanem a' vér még folyt a' pádimentumon; az épület oszlopai mind össze voltak lövöldöztetve, 's az asztalok és székek, összszetörettetve. Illy következesei vagynak a' revolúzióknak!“

B é c s.

Császár és Király ö Felsege a' Laibachi Püspököt, Fő Tisztelendő Gruber Augustin Urat, Cs. K. Titkos Tanácsossággal méltóztatott kegyelmesen megtisztelni.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.

(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).